

Sygn. akt III AUa 1390/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA – Irena Raczkowska

Sędziowie: SA – Ewa Jankowska

SO (del.) – Renata Szelhaus

Protokolant: – sekr. sądowy Anna Kapanowska

po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2013 r. w Warszawie

sprawy J. K.

przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w W.

o wysokość emerytury policyjnej

na skutek apelacji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (obecnie: Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych)

w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 13 stycznia 2012 r. sygn. akt XIII U 6468/10

oddala apelację.

(-) I. R. (-) E. J. (-) R. S.

Sygn. akt III AUa 1390/12

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Warszawie XIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych, po rozpoznaniu odwołania J. K. od decyzji z dnia 3 listopada

2009 r. Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. przeliczającej jego emeryturę, wyrokiem z dnia 13 stycznia 2012 r. zmienił zaskarżoną w ten sposób, że przyjął okres służby J. K. od dnia 1 lipca 1986 r. do dnia 31 lipca 1990 r. jako liczony po 2,6% podstawy wymiaru emerytury za każdy rok służby.

Zaskarżona decyzja organu emerytalno-rentowego oparta jest na art. 15b w związku z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1999 r. o zapatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (t.j. Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67 ze zm.) oraz na informacji

Instytutu Pamięci Narodowej nr (...) z dnia 28 kwietnia 2009 r. wskazującej okres służby J. K. od dnia 1 lipca 1986 r. do 1 listopada 1987 r. jako okres służby w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 427 ze zm.).

Sąd Okręgowy poczynił następujące ustalenia faktyczne:

J. K. uzyskał prawo do emerytury policyjnej z dniem zwolnienia ze służby 31 grudnia 1997 r., zostało ono ustalone decyzją organu emerytalno-rentowego z dnia 14 stycznia 1998 r. na poziomie 69,25% podstawy wymiaru za 21 lat, miesiąc i 6 dni służby oraz za 5 lat, 2 miesiące i 3 dni okresów składkowych przed służbą. Emerytura została podwyższona z tytułu inwalidztwa pozostającego w związku ze służbą do 80% podstawy wymiaru.

Ze szczegółowej informacji o przebiegu służby, sporządzonej przez Instytut Pamięci Narodowej na wniosek Sądu wynika, że odwołujący się od dnia 1 lipca 1986 r. do dnia 1 października 1987 r. pełnił służbę w Wojewódzkim Urzędzie Spraw Wewnętrznych w T. w Wydziale (...) na stanowisku inspektora. Od 1 listopada 1987 r. do 31 lipca 1990 r. służył w Wojewódzkim Urzędzie Spraw Wewnętrznych w T., Wydziale (...) na stanowisku starszego inspektora.

W treści odwołania od decyzji z dnia 3 listopada 2009 r. J. K. przyznał, iż w okresie od dnia 1 lipca 1986 r. do dnia 1 listopada 1987 r. pełnił służbę w Wydziale (...) w WUSW w T. kwestionując uznanie jego okresu za okres służby w organach bezpieczeństwa państwa.

W ocenie Sądu Okręgowego odwołanie J. K. zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425 ze zm.) organami bezpieczeństwa państwa, w rozumieniu ustawy, są: 1) Resort Bezpieczeństwa Publicznego Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego; 2) Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego; 3) Komitet do Spraw Bezpieczeństwa Publicznego; 4) jednostki organizacyjne podległe organom, o których mowa w pkt 1-3, a w szczególności jednostki Milicji Obywatelskiej w okresie do dnia 14 grudnia 1954 r.; 5) instytucje centralne Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe im jednostki terenowe w wojewódzkich, powiatowych i równorzędnych komendach Milicji Obywatelskiej oraz w wojewódzkich, rejonowych i równorzędnych urzędach spraw wewnętrznych; 6) Akademia Spraw Wewnętrznych; 7) Zwiad Wojsk Ochrony Pogranicza; 8) Zarząd Główny Służby Wewnętrznej jednostek wojskowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe mu komórki; 9) Informacja Wojskowa; 10) Wojskowa Służba Wewnętrzna; 11) Zarząd II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego; 12) inne służby Sił Zbrojnych prowadzące działania operacyjno - rozpoznawcze lub dochodzeniowo-śledcze, w tym w rodzajach broni oraz w okręgach wojskowych.

Art. 2 ust. 3 owej ustawy wskazuje, że jednostkami służby bezpieczeństwa w rozumieniu ustawy są te jednostki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które z mocy prawa podlegały rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa oraz te jednostki, które były ich poprzedniczkami.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Urzędzie Ochrony Państwa (Dz. U. z 1999 r. Nr 51, poz. 526, Nr 53, poz. 548 i Nr 110, poz. 1255, z 2000 r. Nr 73, poz. 852 oraz z 2001 r. Nr 81, poz. 877 i Nr 106, poz. 1149) z chwilą utworzenia UOP - Służba Bezpieczeństwa została rozwiązana. Zgodnie z art. 130 w zw. z art. 137 wyżej wskazanej ustawy Urząd Ochrony Państwa utworzony został w dniu 10 sierpnia 1990 r.

W kontekście zacytowanych wyżej przepisów należało rozważyć, czy służba w Wydziale P.-Wychowawczym powinna zostać uznana jako służba w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu ustawy z 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów.

Zdaniem Sądu Okręgowego brak jest przesłanek do zaliczenia służby odwołującego w Wydziale P.-Wychowawczym do okresu służby w organach bezpieczeństwa państwa. Sąd Okręgowy podzielił pogląd wyrażony w tej kwestii przez Sąd Okręgowy w Rzeszowie w wyroku sygn. II K lustr. 41/11 z dnia 16 listopada 2011 r. Sąd ten w uzasadnieniu do wydanego wyroku odniósł się w swych rozważaniach wprost do tej jednostki wskazując, iż pion polityczno-wychowawczy w strukturach Milicji Obywatelskiej funkcjonował od 1981 r. do 1989 r. W dniu 30 października 1981 r. Minister Spraw Wewnętrznych wydał zarządzenie nr 042/81 w sprawie powołania, organizacji i zakresu działania pionu polityczno-wychowawczego w resorcie spraw wewnętrznych. W dniu 21 listopada 1989 r. Minister Spraw Wewnętrznych wydał zarządzenie nr 95 w sprawie likwidacji i przekształcenia niektórych służb i jednostek organizacyjnych MSW, które rozwiązało struktury służby polityczno-wychowawczej. W dniu 1 lipca 1990 r. Minister Spraw Wewnętrznych wydał zarządzenie nr 53/90 w sprawie określenia stanowisk zajmowanych przez funkcjonariuszy byłej służby bezpieczeństwa oraz jednostek organizacyjnych resortu spraw wewnętrznych, w których pełnili oni służbę, określając kogo należy zaliczyć do funkcjonariuszy byłej służby bezpieczeństwa, zgodnie z instrukcją Przewodniczącego Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej z dnia 25 czerwca 1990 r.

Pion polityczno-wychowawczy niewątpliwie mieścił się w strukturach Milicji Obywatelskiej. Do ustalenia pozostaje więc, czy podlegał on instytucjom centralnym Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. W tym celu należało przeprowadzić analizę aktów prawnych dostępnych z okresu działania niniejszej jednostki.

Jak wskazano wyżej pion polityczno-wychowawczy został powołany w dniu 30 października 1981 r. na mocy zarządzenia nr 042/81 Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawie powołania, organizacji i zakresu działania pionu polityczno-wychowawczego w resorcie spraw wewnętrznych.

Z zarządzenia tego wynika, iż niewątpliwie była to jednostka organizacyjna Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, lecz nie sposób uznać, iż była instytucją centralną Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych bądź podlegała jej jednostkę terenową w komendach Milicji Obywatelskiej (vide zarządzenie k. 37 i nast. a.s).

Faktem jest, iż Minister Spraw Wewnętrznych wydał w dniu 2 lipca 1990 r. zarządzenie nr 53 w sprawie określenia stanowisk zajmowanych przez funkcjonariuszy b. Służby Bezpieczeństwa oraz jednostek organizacyjnych resortu spraw wewnętrznych, w których pełnili służbę (Dz. Urz. Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr 2, poz. 14), w którym za funkcjonariuszy byłej Służby Bezpieczeństwa uznał osoby, które pełniły służbę na stanowiskach i w jednostkach wymienionych w instrukcji Przewodniczącego Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej z dnia 25 czerwca 1990 r.

W instrukcji tej wymieniono z kolei kategorie osób, które zobowiązane były do poddania się postępowaniu kwalifikacyjnemu w wypadku zamiaru podjęcia służby w Urzędzie Ochrony Państwa. Wnioskowanie z powyższych aktów o charakterze pionu polityczno-wychowawczego, konkretnie zaś o tym, czy była ona instytucją Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, jest jednak nie do przyjęcia. Nie można bowiem wyprowadzać wniosków pomocnych do zinterpretowania aktu wyższego rzędu z aktów prawnych niższego rzędu. In concreto, nie można uznać stanowiska pełnionego przez odwołującego w jednostkach, o których mowa powyżej jako w jednostkach Służby Bezpieczeństwa dlatego, że Przewodniczący Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej MSW, a za nim Minister Spraw Wewnętrznych, uznali ex post osoby pełniące służbę w tej jednostce za byłych funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa, podczas gdy taki charakter prawny nie wynika z aktów, na podstawie których ją powołano i ukonstytuowano. Wedle Instrukcji, o której mowa powyżej za funkcjonariusza SB uznawano m.in. osobę pełniącą służbę w Zarządzie P.-Wychowawczym do stanowiska młodszego inspektora.

Przypomnieć jednak należy, na co zwrócił uwagę m.in. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 20 czerwca 2000 r., I KZF 15/00, iż zgodnie z art. 2 ust. 3 ustawy lustracyjnej jednostkami Służby Bezpieczeństwa, w rozumieniu tej ustawy, są te jednostki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które z mocy prawa podlegały rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa oraz te jednostki, które były ich poprzedniczkami. Struktura służby polityczno-wychowawczej nie została zaś z mocy prawa rozwiązana z chwilą utworzenia UOP, albowiem została zniesiona jeszcze w 1989 r.

Reasumując służby w Wydziale P.-Wychowawczym nie można uznać za organ bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa w latach 1944- 1990 oraz treści tych dokumentów, a ponadto struktura w jakiej służył odwołujący nie odpowiada też kryteriom zawartym w art. 2 ust. 3 owej ustawy. Nie spełnia zatem żadnego z warunków koniecznych do uznania jej za organ bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ust. 1 w/w ustawy.

Wymaga podkreślenia, że nawet z pracy „Aparat Bezpieczeństwa w Polsce Kadra Kierownicza” tom III lata 1975 - 90 pod red. nauk. P. P., gdzie na stronie 40 wymienione są stany etatowe jednostek SB w Centrali w latach 1975-1990 w tabeli tej nie ma Zarządu P.-Wychowawczego. W związku z powyższym jest to także argument na przyjęcie tezy odwołującego, że komórki te nie należały do pionu SB.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy przyjął, że okres służby odwołującego J. K. w Wydziale P.-Wychowawczym wynikający ze szczegółowej Informacji o przebiegu służby nie stanowił służby w pionie służby bezpieczeństwa państwa (k. 17 a.s.). Skutkowało to, na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c., zmianą zaskarżonej decyzji w ten sposób, że okres służby od 1 lipca 1986 r. do 31 lipca 1990 r. Sąd Okręgowy uznał za niebędący okresem służby w organach bezpieczeństwa i zaliczył do stażu emerytalnego według współczynnika 2,6% podstawy wymiaru za każdy rok służby stosownie, do art. 15 ust.1 policyjnej ustawy emerytalnej. W tym miejscu należy zwrócić uwagę, że informacja o przebiegu służby nr (...)r. w aktach emerytalnych kończy się na dacie 1 listopada 1987r. zaś informacja złożona w toku postępowania przed sądem na dacie 31 lipca 1990 r., kiedy to wskazano, że w tym, okresie odwołujący nadal pełnił służbę w Wydziale P. Wychowawczym. zatem Sąd Okręgowy zakwestionował ową informację także w zakresie do dnia 31 lipca 1990 r.

W apelacji od powyższego wyroku organ emerytalno-rentowy wnosi o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania J. K. ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie.

Apelacja oparta jest na zarzucie naruszenia art. 13a ust. 5, art. 15b ustawy zaopatrzeniowej funkcjonariuszy służb mundurowych oraz § 14 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 października 2004 r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organu w zakresie zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu i Państwowej Straży Pożarnej i ich rodzin (Dz. U. Nr 239, poz. 2404).

Zdaniem apelującego wyrok Sądu Okręgowego nie jest prawidłowy. Informacja IPN jako środek dowodowy potwierdzający okres służby funkcjonariusza jest dla organu emerytalno-rentowego wiążąca, jest ona równoważna z zaświadczeniem o przebiegu służby sporządzonym przez właściwe organy z uwagi na zapis art. 13a ust. 5 cytowanej wyżej ustawy

i § 14 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia wykonawczego. Sąd Okręgowy dokonał błędnej wykładni wskazanych przepisów.

Sąd Apelacyjny w Warszawie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył, co następuje:

Zarzuty apelacyjne są chybione. Związanie dowodowe w postępowaniu administracyjnym nie obejmuje postępowania przed sądem powszechnym prowadzonego na podstawie przepisów procedury. Kodeks postępowania cywilnego stanowi o dokonywanej przez Sąd orzekający ocenie dowodów. Informacja Instytutu Pamięci Narodowej podlega tej ocenie jako jeden ze środków dowodowych. Natomiast wskazane w niej informacje co do przebiegu służby, w ramach dokonywanej przez Sąd oceny prawnej w tej konkretnej sprawie, podlegają odniesieniu do zapisu art. 2 ustawy z 18 października 2006 r. Zgodnie z pkt 5 ust. 1 art. 2 cytowanej ustawy organami bezpieczeństwa państwa były instytucje centralne Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe im jednostki terenowe w wojewódzkich, powiatowych i równorzędnych komendach Milicji Obywatelskiej oraz w wojewódzkich, rejonowych i równorzędnych urzędach spraw wewnętrznych. Sąd Okręgowy wskazał akty prawne dotyczące pionu polityczno-wychowawczego w resorcie spraw wewnętrznych. Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, iż zarządzenie nr 042/81 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 30 października 1981 r. zostało wydane w sprawie organizacji i zakresu działania pionu polityczno-wychowawczego w resorcie spraw wewnętrznych”.

Mocą tego zarządzenia w ministerstwie został powołany Zarząd P.Wychowawczy, a w komendach wojewódzkich MO wydział polityczno-wychowawczy. Zarządem P.-Wychowawczym kierował Szef (...)Wychowawczej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych podlegający bezpośrednio Ministrowi (zarządzenie nr 55/82 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 lipca 1982 r. w sprawie uprawnień kierowników pionu polityczno-wychowawczego § 5). W strukturze Ministerstwa Spraw Wewnętrznych pion polityczno-wychowawczy funkcjonował samodzielnie poza pionem Służby Bezpieczeństwa obejmującym Służbę Bezpieczeństwa, Służbę Wywiadu i Kontrwywiadu oraz Służbę Zabezpieczenia Operacyjnego. Zarządzeniem nr 95 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 listopada 1989 r. w sprawie likwidacji i przekształcenia niektórych służb i jednostek organizacyjnych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Służba P.-Wychowawcza została rozwiązana, rozwiązany został Zarząd (...)Wychowawczy oraz uległy likwidacji wszystkie stanowiska polityczno-wychowawcze występujące w jednostkach organizacyjnych resortu spraw wewnętrznych. Zadania tego pionu nie zostały przekazane innym jednostkom. Powołane akty prawne wskazują, iż służba polityczno-wychowawcza funkcjonowała w pionie polityczno-wychowawczym nie objętym strukturą pionu Służby Bezpieczeństwa. Słusznie zatem wywiódł Sąd Okręgowy, iż służba w jednostkach polityczno-wychowawczych nie była służbą w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, iż zaskarżona decyzja oparta na Informacji IPN nr 92185/2009 z dnia 28 kwietnia 2009 r. jako służbę w organach bezpieczeństwa państwa uwzględniała jedynie okres od dnia 1 lipca 1986 r. do dnia 1 listopada 1987 r. Informacja zawiera adnotacje „Dane dotyczące późniejszego okresu służby zostały zanonimizowane przez poprzedniego dysponenta akt”. Sąd Okręgowy wyrokiem objął okres do dnia 31 lipca 1990 r. Sąd Apelacyjny nie dokonał zmiany zaskarżonego wyroku, bowiem rozstrzygnięcie dotyczące okresu od 2 listopada 1987 r. do 31 lipca 1990 r. pozostaje bez wpływu na treść zaskarżonej decyzji skoro odwołujący pozostawał w tym okresie w służbie a okres ten organ emerytalno-rentowy przeliczył wg współczynnika 2,6% za jeden rok służby.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny oddalił apelację Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w W. na podstawie art. 385 k.p.c.

Sędziowie: PRZEWODNICZĄCY

E. I. R.

R. S.

bk